

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Štev. 242

TELEFON 25 — 67

POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, torek 25. oktobra 1938

NAROČNINA NA MESEČ:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.- din,
dostavljen na dom 12.- din, tujina 25.- din

Cena
1.— din

Hankov pred padcem

Pričakuje se, da bodo japonske čete še danes vkorakale v Hankov — Po padcu Hankova se ustanovi nova Japoncem prijazna osrednja kitajska vlada — Boji proti četam maršala Čangkajška se bodo nadaljevali do uničenja

TOKIO, 25. oktobra. Po zadnjih vesteh z osrednje kitajske fronte se pričakuje padec Hankova v najkrajšem času. Prve japonske čete, ki napredujejo s pospešeno naglico, zadevajo povsod samo na neznamenit odpor. Kitajske čete se dalje umikajo. Japonski tanki so prodrli že do hankovskih predmestij. Tekom noči se je izvršila koncentracija japonskih motoriziranih čet okoli mesta. Danes so te čete prešle v napad in upajo, da se jim bo še tekom dneva posrečilo vdreti v mesto na enak način, kakor so motorizirane čete vdrle prve tudi v Kanton. Za vkorakanje japonskih čet v Hankov so dokončane že vse priprave. Kitajske čete se s silno naglico umikajo dalje v notranjost, v glavnem proti Čungkingu.

KITAJCI SE UMIKAJO

HONGKONG, 25. okt. Reuter: Kakor je izvedel naš dopisnik, Hankova Kitajci ne bodo več branili. Pričakujejo, da bo padel v 48 urah. Maršal Čangkajšek in žena v sta zapustila mesto v neznani smeri. V mestu je proglašeno obsedno stanje. Od milijona in četrte prebivalcev jih je ostalo le še 40.000. V Tokiu se že pripravljajo, da proslave novo zmago.

TOKIO, 25. okt. Reuter: Po še nepotrjenih vesteh so danes zjutraj japonske čete že vkorakale v predmestja Hankova.

USTANOVITEV NOVE VLADE

ŠANGHAJ, 25. oktobra. Kakor se iz zanesljivega vira izve, se bodo takoj po padcu Hankova pričela pogajanja za sodelovanje med samostojnimi kitajskimi vladami v Pekingu, Nankingu, Kantonu in nove, ki se bo še ustanovila v Hankovu namesto sedanje kitajske vlade. Med temi vladami se bodo pričela pogajanja za ustanovitev nove kitajske osrednje

vlade, katero bi takoj priznali Japonci. Pričakuje pa se, da bi priznale to novo Japoncem prijazno kitajsko vlado tudi Nemčija, Italija, Poljska in Mandžurija. Te države bi prejele takoj velike trgovske in druge gospodarske koncesije na Kitajskem, in sicer na škodo tistih, ki te nove vlade in novega položaja ne bi priznale.

DO UNIČENJA ČANGKAJŠKA

TOKIO, 25. oktobra. Agencija Domei poroča, da bo sklenjeno med Japonsko in novo osrednjo kitajsko vlado, ki bo ustanovljena takoj po padcu Hankova, najtesnejše sodelovanje. Japonska bo odstranila vsa stara nasprotja na političnem, gospodarskem in kulturnem področju, ki so ovirala prijateljsko sodelovanje med Japonci in Kitajci. Doseženo bo tudi skupno politično in kulturno sodelovanje proti komunizmu. Z vlado maršala Čangkajška se Japonska v nobenem primeru ne bo pogajala za mir. Treba je urediti vse zadeve tako, da se spori ne bodo mogli ni-

koli več obnoviti in da bo v vzhodni Aziji zagotovljen trajni mir in red. Vojaške operacije japonske vojske na Kitajskem se bodo nadaljevale vse dokler ne bo moč maršala Čangkajška popolnoma strta in likvidirana.

ČANGKAJŠEK PA NE ODNEHA

LONDON, 25. oktobra. Tukajšnji kitajski poslanik je izjavil novinarjem, da maršal Čangkajšek tudi po padcu Kantonu in Hankova ne bo ponudil Japoncem premirja. Čangkajšek ni odstopil in tudi ne namerava, ampak bo vodil dalje boj proti Japoncem. Hankov je sicer izgubljen in ga bodo morda še danes Japonci zasedli, toda s tem odpor Kitajcev še ne bo strl. Popolnoma zmotno je mnenje v Evropi, da čete Čangkajška po padcu Hankova ne bodo imele nobene vrednosti več, ker bodo nagnane v ozemlje brez komunikacij. Poslanik je dejal, da je bilo v zadnjem času v zahodni Kitajski zgrajenih več čisto novih cestnih in železniških zvez, ki bodo omogočile uspešno nadaljevanje boja Kitajcev za osvoboditev svoje domovine.

ČANGKAJŠEK LE ODPSTOPIL?

TOKIO, 25. okt. Reuter: Po vesteh, ki jih ni bilo mogoče kontrolirati, je maršal Čangkajšek odstopil, da bi s tem omogočil mir med Japonsko in Kitajsko. V japonskih uradnih krogih pa pravijo, da miru ne bo pred, dokler Kitajsko ne pristane na sodelovanje z Japonsko in preneha z vsako vojaško akcijo.

benim pogojem ne bo sprejela. Predvsem ne more biti nobenega govora o odstupu ozemlja pred sporazumom, o plebiscitu na čistem slovaškem in rusinskem ozemlju in o kakršni arbitraži Italije, Nemčije in Poljske. Za rešitev teh vprašanj so merodajne izključno le štiri velesile, ki so določile monakovske smernice. V Pragi so izzvale nesramne madžarske zahteve silno ogorčenje.

PRAGA, 25. oktobra. Ako bi ČSR sprejela madžarske zahteve, ki izgubila skupno z onim prebivalstvom, ki ga je že odstopila Nemčiji in Poljski, nad 4.400.000 državljanov.

lonije, Španija, a mogoče tudi gospodarsko zavojevanje na evropskem jugovzhodu in bližnjem vzhodu. Anglija in Francija pa vodita tako politiko, kakor da bi bili dosegli v Monakovem zmago, ne poraz.

Prvi češko-nemški razmejitveni sporazum

Praga, 25. oktobra. Pogajanja med češkoslovaško in nemško delegacijo glede podrobnih razmejitev v sudetskem ozemlju in rešitve raznih upravnih, prometnih, gospodarskih in drugih vprašanj ugodno potekajo. V nekaterih vprašanjih je bil tudi dosežen sporazum in so se nemške čete umaknile iz prvih 15 krajev, o katerih so se prepričale, da so res češki in ne nemški. Pričakuje se, da bo dosežen enak sporazum tudi glede ostalih krajev s pretežno češko večino.

in rusinske vlade. Na seji razpravljajo o madžarskem odgovoru na češkoslovaško četrto ponudbo glede obnove direktnih pogajanj. Seja ob času tega poročila še traja, vendar je že vnaprej gotovo, da vlada madžarskih zahtev pod no-

Nesramne madžarske zahteve

Madžari zahtevajo v novi noti še več kakor so v Komarnu — Češkoslovaška vlada bo zahteve odklonila in zahtevala intervencijo velesil

BUDIMPEŠTA, 25. oktobra. Madžarska vlada je izročila včeraj po svojem praškem poslaniku vladi ČSR odgovor na njen četrti predlog za obnovo pogajanj glede izpolnitve madžarskih zahtev na Slovaškem in Rusinskem. Madžarska vlada je v odgovoru navedla, da praška ponudba za Madžarsko še vedno ni sprejemljiva. Madžarska zahteva, da ji ČSR odstopi vse tisto ozemlje, ki ga je zahtevala že v Komarnu. Nadalje zahteva madžarska vlada: 1. takojšnjo izročitev vsega tistega ozemlja, na Slovaškem in Rusinskem, ki ji ga je ČSR že obljubila odstopiti; 2. da se izvede plebiscit v ostalih okrajih in mestih, ki jih zahteva Madžarska ter da se izroči Madžarski ozemlje, ki loči ČSR od Romunije (Rusinsko); 3. da se za ostale zahteve Slovakov in Rusinov izvede plebiscit, preden bi se garantirale nove meje ČSR; 4. v vseh spornih vprašanjih arbitraža Nemčije, Italije in Poljske. Nadalje zahteva madžarska vlada, da češkoslovaška vojska zapusti ozemlje, kjer bi se imel vršiti plebiscit, s 1. novembrom, 15. novembra pa morajo oditi tudi civilne oblasti, ki morajo izročiti posle mednarodni komisiji. Madžarska vlada zahteva od ČSR odgovor v teku 48 ur. Madžarska vlada je samo na tej podlagi pripravljena obnoviti v Komarnu prekinjena direktna pogajanja.

PRAGA, 25. oktobra. Danes dopoldne se je sestala tu k seji centralna vlada ČSR, ki je izpolnjena s člani slovaške

Kolonije in Klajpeda

NEMČIJA BO ZAHTEVALA SEDAJ VRNITEV VSEH KOLONIJ IN REŠITEV KLAJPEDSKEGA VPRAŠANJA

BERLIN, 25. oktobra. Reuter: V Nemčiji se govori sedaj samo še o dveh vprašanjih: kolonialnem in klajpedskem. Nemčija stoji slej ko prej na stališču, da se ji morajo vrniti vse kolonije, ki so ji bile z mirovno pogodbo odvzete, in to brez vsake izjeme. Ako mislijo v Londonu in Parizu, da bo Nemčija za to svojo posest barantala s komer koli, se zelo motijo. Prav tako se mora rešiti tudi klajpedsko vprašanje (Memel v Litvi). Hitlerjeva izjava, da nima Nemčija v Evropi nobenih teritorialnih zahtev več, pravijo v Berlinu, se ne sme razumeti napačno. Evropa mora vedeti, da Nemčija ne bo pozabila na nobeno nemško ozemlje in na nobenega Nemca, ki je naseljen kje na svetu.

LONDON, 24. oktobra. »Manchester Guardian« piše, da Hitler ne namerava sedaj počivati na lovorikah in da bodo prihodnje njegove zahteve letalski pakt, ko-

Zapiski

Položaj v Španiji

Angleški konservativni list »Daily Telegraph« je poslal svojega poročevalca v republikansko Španijo, iz katere prinaša zanimiva poročila. Zadnjih 11 tednov bojev je po mišljenju angleškega novinarja popolnoma restavriralo samostanost republikancev. Še posebno ugodno so vplivale zadnje tri velike zmage. Madrid, Barcelona in Valencija so še vedno v rokah republikancev in ta tri največja španska mesta imajo skoro neizčrpen človeški rezervoar. General Franco ima sicer dovolj višjih častnikov, manjkajo pa mu nižji in v zadnjih bojih so morali tudi španskim četam poveljevati italijanski častniki. Za republikance predstavlja največjo težavo dovoz živeža. Tudi vplivajo demoralizirajoče neprestani nočni letalski napadi na španska mesta. Angleški novinar je opazil, da se v Barceloni na ves glas politizira ter če je potrebno, tudi kritizira delo vlade, dočim vlada pri Francu najstrožji policijski režim. Opažanja »Daily Telegrapha«, ki je vendar strogo konservativen list, so posebno zanimiva še zaradi tega, ker je dnevnik v ideološkem pogledu naklonjen Francoevemu režimu.

Razmerje narodnosti v Poljski

V trezni govorici številke je pri presojanju pravice samoodločanja situacija Poljske takole: Poljska je slovanska država s 34 milijoni prebivalcev; od tega je 7 milijonov Ukrajincev, 3 mil. Židov, 1 mil. Belorusov in 1 mil. Nemcev. V sosedstvu 80-milijonske nemške države, ki proglašuje pravico do samoodločevanja za vse Nemce v dobi, ko so pogodbe o vzajemni pomoči slabšemu in ogroženemu krpe papirja, se javlja položaj takole: Poljska je 34-milijonska država z dvajsetimilijonsko drugojezično manjšino. To je hujše razmerje kakor tisto, ki je privedlo do zasedbe nekaterih delov Češkoslovaške. Kajti če se uveljavlja načelo samoodločevanja, tedaj se uveljavlja za vse, za Nemce in za Ukrajince. Dogodki dozorevajo v takih primerih nenavadno hitro. Mi kot slovanski narod Poljakom kot slovanskemu narodu ne želimo naše usode. (»Lidove Noviny«.)

„Prager Presse“ v novi ČSR

V članku »V Prager Presse se čisti« zahteva »Večerni«, organ agrarcev, najmočnejše vladne stranke, da bi bili ustavljeni vsi nepotrebni listi, posebno pa tisti, ki so napravili Češkoslovaški v tujini toliko sovražnikov. Za zunanjo politiko — pravi omenjeni list — nam more njihovo zloglasno ime samo škoditi. »Prager Presse« so zastoj delili v inozemstvu. Kadar ste obiskali tuje države, ste dobivali k zajtrku brezplačno »Prager Presse«, ki je predpisovala Franciji, Angliji, Nemčiji, Italiji, Poljski, Romuniji, Jugoslaviji in vsem drugim na svetu, kako morajo delati in misliti, da bi češkoslovaški humanisti bili zadovoljni. »Prager Presse« je svetovala in vzpodbujala k marksizmu in socializmu v vseh državah. To je list brez vpliva, je samo za delanje neprijateljev. Ustavite ga takoj. Prihranite denar. Republika ne sme razsipati. Pošljite v »Prager Presse« in »Orbis« zaupnika države, ki bi zagotovil, da bo vse ostalo tako, kakor trenutno leži in stoji. Kakor znano, je imel odstopiški prezident Beneš »Prager Presse« za glavno glasilo svoje politike.

Besede in stvarnost

Odveč je pa bilo razburjenje hrvatskih nacionalistov, »zapadnoevropevc« in »ti-sočletnikov«, ki so očitali strokovnjaku Rudolfu Bičaniću sramotenje dostojanstva kulturnega »zapadnoevropskega« hrvatskega naroda, ko je v svoji knjigi »Kako živi ljudstvo« ugotovil, da skoraj tri četrtine Hrvatov nima postelje. (L. Vrščaj v »Sodobnosti«.)

Maribor 25. oktobra.

Razglabljanja o bližajočih se skupščinskih volitvah so pri nas na dnevnem redu. In vendar je pri tem ostalo skoraj neopaženo zanimivo dejstvo, da pri sedanjih političnih akcijah, morda prvič odkar se je začela politična diferenciacija Slovencev, nastopajo vse tako zvane napredne skupine, če ne že popolnoma enotno, vsaj skupno. To dejstvo pa je za bodoči notranje-politični razvoj Slovenije morda najvažnejše.

Podoba je — in preorientacija JNS, za katero so dali vprav pristaši slovenskega dela JNS pobudo to dokazuje — da smo v Sloveniji na pragu novih političnih pregrupacij, zlasti v tkz. naprednih vrstah. Potrebno bi bilo postaviti nekaj novega, saj smo te razcepljenosti že vsi siti.

Danes se male stranke razhajajo in formirajo se močne stranke. Poenostavitve in fuzije čeških strank v tri močne skupine, nacionalno-agrarne, katoliško in socialistično, bi morda tudi nam služila za primer, saj smo se doslej v sreju politično vedno formirali po vzoru Čehov. Tudi na Slovaškem — ako je verjeti vestem — prepovedujejo javno prodajanje liberalnih in socialističnih listov in tudi tam se zbirajo zdrobljene majhne stranke v nove, večje in odpornejše.

Zdi se, da je vse to storjeno iz strahu, da bi vladajoči izrabili svoj položaj. Kajti totalitarizem more vzbuditi skomine vsaki politični formaciji, samo da se čuti dovolj močno v javnem mnenju, da ga lahko izvede. Pri takem obračunu pa je kakor pri obračunu med narodi. Male se potlačijo in samo prav veliki so „neprevladljivi“. Zato tako mrzlično uvrščanje v nove večje skupine!

Toda brez novega duha ni nove politike. Da so potrebni za novo vino tudi novi mehovali, kaže prav tako Češkoslovaška, kjer mlajša politična generacija vedno glasneje zahteva udeležbo in vodstvo. Kajti načelo odgovornosti zahteva, da se predajo vajeti, če se je zavzelo v jarek!

Tudi pri naprednih Slovencih je mlajša generacija sita stare prakse in zahteve, da se bori za gospodo na vrhovih, ki jo ločijo le prestižna vprašanja. Saj je gospoda že nacionalizirana in tudi naši „junckerji“, kolikor jih še je, tako, da nam ni treba iskati vzora v Hugenbergovih „Deutschnationalen“. Treba nam je nacionalizacije narodnih mas. Taka aktivizacija naroda pa je mogoča le s socialnimi gesli in socialnim delom, z opustitvijo politike raznih koterij in z uvedbo najširše ljudske in narodne politike.

Zato pa ne zadošča napor in še manj dobra volja ene same skupine. Mnogo je že pripravljenega; treba je združiti vse sile, predvsem pa podpre javnega mnenja, ki naj bi vsako nelojalnost, intrigo ali zahrbtnost kaznovalo z odtegnitvijo zaupanja. Mi bi hoteli, da bi se storil sedaj načelni zaključek in zgledni primer sloge in enotnosti. To je za bodoče prilike zelo verjetno usodnega pomena. Caveant consules. — Slovaška nas uči!

dr. Igor Rosina.

Katastrofa avstralskega letala

LONDON, 25. okt. Reuter: Avstralsko letalo, ki se je zaletelo zaradi megle v hrib, je pokopalo pod seboj 5 znanih avstralskih advokatov, lastnika letala kapefana Webba in člana londonskega parlamenta Hawkerja.

VPADNIKI PRED VOJNIM SODIŠČEM

PRAGA, 25. okt. Reuter: V Podkarpatski Rusiji so novi incidenti z madžarskimi vpadniki na dnevnem redu. Pred češkoslovaškim vojnim sodiščem stoji 360 madžarskih nacionalnih socialistov, ki so bili ujeti v Podkarpatski Rusiji in so obtoženi terorističnih aktov.

MRAZ IN VIHARJI

BERLIN, 25. oktobra. Že nekaj dni divjajo po nekaterih delih Evrope veliki viharji in tudi temperatura je občutno padla. Na Črnem morju je vihar potopil več čolnov in bark. Zahteval je tudi človeške žrtve. V Karpatih močno sneži. Ponekod je sneg visok že 20 cm.

Le tri češke stranke

NOVA PREGUPACIJA ČEŠKIH STRANK BO OBJAVLJENA NA DAN 20. OBLETNICE REPUBLIKE 28. T. M.

PRAGA, 25. oktobra. Pregrupacija čeških strank se bo, kakor se tu zatrjuje, izvršila še tekom tega tedna. V vseh strankarskih vodstvih se razpravlja o tej pregrupaciji in vrše se vsa strankarska pogajanja med posameznimi skupinami. Formalna proklamacija o pregrupaciji bo izdana po vsej verjetnosti dne 28. t. m., na dan dvajsete obletnice ustanovitve Češkoslovaške. Združitev sorodnih strank ne bo

le mehanična, ampak tudi idejna in organizatorična. Kakor se pričakuje, bodo obstajale poslej na Češkem samo še tri stranke, in sicer narodna meščanska, katoliška in socialistična. Nove stranke bodo lahko z večjim uspehom izvedle obnovitev države po zadnjih usodnih pretresih. Strojne organizacije so se že grupirale po novih načelih.

Poljaki se treznijo

POLJSKI LISTI ŽE PIŠEJO, DA MADŽARSKA NE BO MOGLA DOSEČI SVOJIH MAKSIMALNIH ZAHTEV IN DA TUDI S SKUPNIMI MEJAMI NE BO NIČ

VARŠAVA, 25. oktobra. Odkar se je vrnil Beck iz Romunije, se zdi, da se pričinja v poljski javnosti priprava na preorientacijo stališča do Podkarpatske Rusije. Doslej je ves poljski tisk zahteval priključitev Rusinskega k Madžarski in u. t. varitev skupne poljsko-madžarske meje in ni tega stališča spremenila niti ustanovitve avtonomne rusinske vlade. Sedaj pa se opaža, da pišejo listi že v tem smislu, da je treba upoštevati dana dejstva. Zunanje-politično navadno dobro informirani »Kurjer Warszawski« piše, da se maksimalne madžarske zahteve sedaj

ne dajo uresničiti, ker je nova CSR že krenila v nove smeri. Tudi »Czas«, ki ima tesne stike z zunanjim ministrstvom, ne veruje več v priključitev Rusinskega k Madžarski. Tolaži se samo še z upanjem na postopno popolno osamosvojitve Slovaške in tesnejšo naslinitve na Poljsko. Tudi v varšavskih političnih krogih prevladuje prepričanje, da ne bo mogoče uspešno zagovarjati načrta o delitvi Rusinskega, ker popolnoma nasprotuje načelom, po katerih se je urejevala doslej nova razmejitev ČSR.

Zarotniški proces v Italiji

ARETIRANI ŽIDOVSKI ZAROTNIKI BODO ŽE V KRATKEM POSTAVLJENI PRED VRHOVNO FAŠISTIČNO SODIŠČE ZA ZAŠČITO DRŽAVE V RIMU.

RIM, 25. oktobra. V Trstu, Florenci in Milanu aretirani židje, ki so obtoženi protidržavne propagande in zarotniške akcije, bodo prišli že v kratkem pred rimsko sodišče za zaščito fašistične države, ki je sestavljeno iz visokih funkcionarjev fašistične milice. V celoti pride pred to sodišče okoli 20 oseb. »Giornale d'Italia« piše

s tem v zvezi, da so Colorni, Filippini in tovariši zagrešili najtežje zločine in bodo temu primerno tudi kaznovani. Pričakujejo se smrtne obsodbe ali vsaj obsodbe na dolgoletno ječo. Odkrilje te pretežno židovske zarote bo imelo težke posledice za vse žide v Italiji.

Češki Sokoli proti Židom

PRAGA, 25. oktobra. Mladina narodne socialistične stranke zahteva umik starih politikov in zamenjavo z mladimi, krepkimi silami. Češka obec sokolska je pa sprejela v nedeljo sklep, v katerem zahteva razčiščenje židovskega vprašanja. Vsi židje, ki so se po l. 1914. priselili na ozemlje ČSR, naj se izženejo. Dalje zahtevajo v resoluciji, naj se nove državne meje določijo strogo po narodnostih, da se na ta način onemogočijo v bodoče vsi narodnostni spori in vse nove vojne nevarnosti. Praška mestna občina je pa izdala poziv, da se takoj odstranijo vsi tujejezični javni napisi. Ker so bili nemški odstranjeni že prej, se to nanaša glavno na francoske in angleške.

MADŽARSKI DELAVCI ZA »RAZŽIDENJE«

BUDIMPEŠTA, 25. okt. Madžarsko delavstvo zahteva radikalno rešitev židovskega vprašanja in zahteva odstranitev vseh pripadnikov tuje rase iz javnega življenja. Predvsem se mora »razžiditi« vse madžarsko duhovno življenje, gledališče, film, tisk, literatura in umetnost. (Židje pa kljub temu še molijo za svete madžarske pravice! Op. ur.)

PROPAGANDNI URAD

BEOGRAD, 25. oktobra. Vlada je ustanovila poseben propagandni urad pod vodstvom ministra Cvetkovića. Zdi se, da se bo ta urad po volitvah spremenil v propagandno ministrstvo.

BOLGARIJA SE OBOROŽUJE

SOFIJA, 25. oktobra. Finančni minister je predložil sobranju načrt o dodelitvi 425 milijonov levov vojnemu ministrstvu za naknadne izdatke, v prvi vrsti za nakup orožja.

EKSPOZE KJUSEIVANOVA

SOFIJA, 25. oktobra. Avala. Danes dopoldne je podal bolgarski ministrski predsednik in zunanji minister Kjusievanov pred sobranjem obširno poročilo o bolgarski zunanji politiki.

BENEŠ V LONDONU

LONDON, 25. oktobra. Bivši prezident ČSR dr. Eduard Beneš je včeraj prispel v London.

LIPSKI PRI RIBBENTROPU

BERLIN, 25. okt. Nemški zunanji minister von Ribbentrop je sprejel včeraj v Berchtesgadnu poljskega poslanika Lipskega in razpravljal z njim o aktualnih vprašanjih.

»ANGRIFF« NAPADA PAPEŽA

BERLIN, 25. okt. Reuter: »Angriff« ostro napada papeža zaradi njegovega zadnjega govora ter ironizira njegovo izjavo, da se cerkev ne meša v politiko.

POMIRITEV V JERUZALEMU

JERUZALEM, 25. oktobra. Avala. V starem jeruzalemskem mestu se opaža pomiritev. Slišijo se le še osamljeni strelji. V Hebronu je moralo biti za 24 ur znova razglašeno obsedno stanje.

Volivno gibanje

»Večernikovo« stališče pri volitvah. »Jutro« in »Slovenski Narod« bi rada vpleta »Večernik« v aktivno volivno borbo in zato neresnično poročata, da se je v Mariboru zbrala okoli »Večernika« neka volivno-gospodarska grupacija, ki naj bi šla na volitve skupaj z Jugoslovansko narodno stranko. Naš list je v zadnji sobotni številki čisto jasno izpovedal svoje stališče, ki ga bo tudi pri volitvah zavzemal in je povsem izključeno, da bi se »Večernik« v volivni borbi angažiral za katero koli grupacijo. Ostati hoče nestransko svobodna tribuna in informator o volivnem gibanju vseh skupin. Kot svobodoljubljen list dopušča seveda »Večerniku« vsem članom redakcije, pa tudi vsem ostalim svojim sodelavnikom popolno svobodo, da se poslužujejo pri volitvah svojih državljanskih pravic, kakor jim je to ljubo. Te prakse pri »Jutru« ne poznajo in tam komandira g. dr. Kramer ter ukazuje celo, koga je treba voliti. Pri »Večerniku« zato tudi nikomur ni prepovedano, da ima stike s to ali ono grupacijo, da izraža o volivnih skupinah svoje mnenje, kakor tudi ni nikomur onemogočeno, da bi se kot svoboden državljan na ta ali oni način ne udeleževal volivnega gibanja, in to ne glede na nevtrarno stališče, ki ga zavzema list.

Izjava g. Petra Živkovića. Pisarna vodstva JNS je včeraj objavila izjavo predsednika JNS g. Petra Živkovića, v kateri z ozirom na razne glasove v listu pravi, da je on pristal na sporazum JNS z Blokom opozicije na temelju popolnega in soglasnega pooblastila ožjega glavnega odbora JNS. Tudi v vodstvu in političnem odboru je bil soglasno sprejet komunike o sporazumu, ki so ga sestavljali tudi gg. Juraj Demetrović, dr. Svetislav Popović in dr. Lavoslav Hanžek, kateri gospodje so sedaj naknadno izstopili. Niti enega glasu ni bilo proti, niti v ožjem glavnem odboru, niti v predsedništvu stranke in tudi ne v političnem odboru, ko je g. Živković vsakemu članu posebej postavljaj čisto odločno in jasno vprašanje. Na glasove o izdajstvu programa in ideologije JNS pravi g. Petar Živković, da bi moral po sprejetem volivnem sporazumu vsak državljani jasno videti, da se nista JNS in ne on odrekla niti svojemu programu niti jugoslovanski ideologiji.

Glavni odbor SDS se je sestal v Zagrebu. Prisotni so bili, člani iz vse države. Sklenili so, da postavi SDS kandidature v 70 okrajih, a v 35 okrajih bodo kandidati SDS brez protikandidata. Po sestanku so izjavili, da so zelo zadovoljni z razvojem političnih dogodkov.

Da je l. 1935 dobila lista dr. Mačka večino, pravi »Hrvatski dnevnik«, da danes nihče več ne taji. Nasprotna lista si je naredila večino, vendar je bil rezultat ta, da so tisti, ki so se proglasili za zmagovalce, ostali v opoziciji. Dana jim je prilika, da razmislijo, kakšne posledice nastopijo, če se zakrije pravo razpoloženje naroda.

Resnica o petomajskih volitvah leta 1935. »Slovenski Narod« in »Jutro« sta načela vprašanje petomajskih volitev l. 1935. Pišeta, da je g. Ribnikar tedaj vodil v Sloveniji akcijo za kandidatno listo g. Bože Maksimovića, ki je dobila potem v Ljubljani 23, v ostali Sloveniji pa 24 glasov. Pisanje »Jutra« in »Slovenskega Naroda« je neresnično. Ribnikar ni nikoli vodil akcije za kandidatno listo g. Bože Maksimovića, ker te akcije v Sloveniji sploh ni bilo. Dva ali tri dni pred terminom, ko je bilo l. 1935 treba vložiti državne liste, je prišlo z veliko naglico v Ljubljano večje število kandidatov za Maksimovićevo listo, ki so se obrnili na g. Ribnikarja, ki je bil v opoziciji proti Jevtičevemu režimu, ter ga prosili za nekaj nasvetov čisto volivno tehnične narave. Da bi ne bila onemogočena državna lista g. Bože Maksimovića, jim je v skrajni sili g. Ribnikar nasvetoval in pridobil nekaj slovenskih kandidatov, da je bila na ta način Maksimovićeve lista kompletna. Niti g. Boža Maksimović niti kdo drugi ni računal na možnost kakega volivnega uspeha za to listo v Sloveniji, ker je g. Maksimović štel svoje glasove samo v Srbiji, Bosni in drugih južnih krajih, kjer jih je navzlic največjemu terorju in volivnim sleparijam dejansko dobil nad 50.000, čeprav jih izkazuje volivni rezultat samo okoli 30 tisoč. Vsaka akcija za opozicijsko listo g. Maksimovića v Sloveniji je bila tudi vnaprej izključena zato, ker je bivša SLS takrat razglasila abstinenco, dr. Kramer pa se je angažiral z »Jutrom« za Jevtičev režim, čeprav so nekaj dni pred petomajskimi volitvami zaprl dr. Kramerjeve najzvestejše oprode gg. dr. Cepudra, dr. Rapeta in Rudolfa Žitnika. Dr. Kramer je sicer na te internacije reagiral menda s tem, da je dva dni pred volitvami izdal letak, v katerem je pozival in rotil državne uradnike in nameščence, naj ne glasujejo za listo g. Jevtića in naj se volitev sploh ne udeležijo. Na dan volitev pa je dr. Kramer sam judaško oddal svoj glas za g. Jevtića. To je resnica o petomajskih volitvah.

Borza. Curih, 25. oktobra. Devize. Beograd 10, Pariz 11.74, London 20.97, New York 440.50, Milano 23.175, Berlin 176.30, Praga 15.125.

Vremenska napoved. Megleno, sicer nobene bistvene spremembe vremena.

Nemčija se oglašja za kolonije **Novice**

Prški »Nar. listy« pišejo, da najlepše označuje angleško politiko v Monakovem izrek nekega angleškega lista: »Namenom je vrneti Nemčiji Tanganjiko, mesto da ravnajo Čehoslovaci!« Mnogi politiki so pogosto svetovali, naj vzamemo Anglijo tako, kakršna je, ne pa kakršno bi si mi želeli. V primeri s kolonialnim vprašanjem je bil sudetski problem za Veliko Britanijo — pa tudi za Francijo — vse premaihen, da bi katera od obeh držav žrtvovala zanj tudi enega samega vojaka. Ne čudimo se, če je padel Chamberlainov izrek o neznanem narodu, ko je imel v mislih Čehoslovake, — povprečen Anglež ve, kaj prinaša njegovi državi Kamerun, Togo ali Tanganjika, tuja pa mu je bila in mu je še Čehoslovaška. Žal je bila tudi to napaka zunanje politike padlega režima, ki ni hotela ali pa mogla doumeti, da je in ostane Anglija tuja kontinentalnemu mišljenju in čutenju, da misli in bo vedno mislila le na svojo varnost in nedotakljivost svoje svetovlade in svoje kolonialne države, kakor je to gotovo naravno in utemeljeno. Vzemimo rajši za naravnost čudežni uspeh prelom v tradiciji angleške politike, ki se izraža v izjavi Chamberlainove vlade, da sprejema Anglija jamstvo za nedotakljivost meja nove čehoslovaške države.

Seveda: če je Anglija mislila, da je bil z okrnitvijo Čehoslovaške kupljen bil z mir, temveč da se je Nemčija odnele le mir, temveč da se je Nemčija odnele tudi izgubljenim kolonijam, so jo zadnji dnevi že privedli iz te zmote. Nemčija se je začela oglašati za zahtevo po svojih nekdanjih kolonijah, če ne tudi še po novih kolonijah. Takoj v prvih dveh letih svetovne vojne je okupirala antanta vse kolonije, ki si jih je Nemčija postopoma pridobila od l. 1880. Nemčija je obvladovala v celoti 2.952.000 kvadratnih kilometrov kolonialnega ozemlja, na katerem živi nad 12 milijonov domačinov. 94% odpade na Afriko. Versailleski mir je to okupacijo nemških kolonij potrdil in jih razdelil med Anglijo, Francijo, Belgijo in Japonsko. Italiji niso pridelili ničesar, zato se je čutila naravnost ogoščeno pri delitvi vojnega plena. Anglija je dobila okoli 2 milijona kv. km s 7 mil. prebivalcev, Francija 183.000 kv. km, Belgija 54.800 in Japonska 2.100 kv. km. Nekateri kritiki versailleske mirovne pogodbe so opozarjali, da nosi ta razdelitev v sebi klice bodočih konfliktov in svetovali, da bi dobila nekaj tudi Italija, namesto da išče nadomestila drugod, in da bi se nekatere kolonije vrnile Nemčiji. Med Čehi je zastopal to stališče tudi dr. Kramář. Seveda je bilo vse zaman. In tako je prišlo do tega, da je bila Italija prisiljena osvojiti Abesinijo, da je bil Mussolini prisiljen, voditi tako mednarodno politiko, kakoršna je, ki se je s svojimi posledicami maščevala nad Čehoslovaško in vso Srednjo Evropo, ter da Nemčija, ki so jo vzpodbuli njeni zunanje politični uspehi, danes odločno zahteva ne samo svoje stare kolonije, temveč tudi nadaljnjo odškodnino.

Hitler je porušil versaillesko delo. V duhu svojega gesla »več prostora za življenje naroda« zahteva danes po uspešni likvidaciji sudetskega problema kolonije. Priporočitev od Čehoslovaške odtrganega ozemlja pomeni uspeh nedoglednega političnega pomena, toda Hitler nujno potrebuje taka ozemlja, ki bi mu omogočila rešitev težjih gospodarskih in socialnih problemov. Če je izjavil, da je z aneksijo Sudetov konec nemških teritorialnih zahtev v Evropi, prihaja pač zdaj na vrsto doba novih zahtev, ki smerijo k rešitvi kolonialnega vprašanja. V vrstjenih kolonijah bi mogla Nemčija naseliti vsaj pol milijona svojih nezaposlenih državljanov ter istočasno povišati svoj izvoz najmanj za pol milijarde mark. Hitler seveda ve, da bo treba v kolonije investirati kapital, ki ga nima. Japonska je v Mandžukuo investirala samo v letu 1932. nad 50 milijonov angleških funtov in Italija se finančno izčrpava z investicijami v Abesiniji. Iste naloge bo torej imela tudi Nemčija, ko bo dobila zahtevane kolonije. Brez prispevkov Anglije pa bi Nemčija težko ugodno rešila te naloge. Zato se Hitler tako izogiba in se bo izogibal neposrednemu konfliktu z Anglijo in se bo vedno trudil, da reši tudi kolonialno vprašanje brez vojnih zapletljajev.

Ob jubileju slovenskega radia

KAKO DOLGO BO SEVERNA MEJA ŠE ZAMAN KLICALA PO SVOJI POSTAJI? — NE DOPUSTITE, DA BI BILA SEVERNA SLOVENIJA ŠE NADALJE BREZ RADIO-OBAMBE PROTI TUJIM SILAM V ETRU

Ta teden mineva deset let, odkar imamo Slovenci svojo radiooddajno postajo. Dne 28. oktobra 1928 je bila slovesna otvoritev, pri kateri je 800 pevcev in pevki prvič pošiljalo slovensko pesem v svet. Uprava ljubljanske radijske oddajne postaje je za ta pomembni jubilej pripravila spored, ki naj da temu važnemu kulturnemu jubileju primeren poudarek.

Jubilej desetletnega delovanja slovenskega radia je pomemben kulturni dogodek za vsakogar, ki se zaveda, kako veliko vlogo igra ta pridobitev moderne tehnike v kulturnem življenju naroda. Radio kot izobraževalno sredstvo naroda si je danes nemogoče odmisli iz celotnega sistema in prepletenosti delovanja naših prosvetnih in izobraževalnih ustanov. Zlasti za Slovence ima naš radio čisto poseben pomen: naš narod je raztresen po vsem svetu, in radio je eden tistih redkih posredovalcev, ki vsaj deloma združuje narod v celoto in ohranja v njem zavest skupnosti. Tudi za naše domače podeželje je radio neprecenljivega pomena. Radio združuje in posreduje našemu človeku na neposreden način vse pomembno dogajanje doma in po svetu.

Le na eno bi ob priliki desetletnega jubileja našega radia opozorili. Severni in severnovzhodni del Slovenije od našega radia v Ljubljani nima skoro nikake koristi. Zlasti večerni programi so za to ozemlje, ki bi mu ravno v tem pogledu morali posvetiti največ pozornosti, izgubljeni. Davna je že potreba in dolgo se že govori o potrebi zgraditve releejne postaje v Mariboru, ne stori se pa ničesar. Maribor je z vsem Prekmurjem povsem odrezan od Ljubljane. Prebivalstvo teh krajev je izpostavljeno moralni in politični propagandi sosednjih postaj. Današnji položaj jasno kaže, da se odločilni faktorji še niso zavedli dejstva, kako velik narodnoobrambeni pomen ima, oziroma bi moral imeti zlasti naš slovenski radio. Je več kakor nujno potrebno, da se v tem oziru stori, in to hitro stori, kar nam narekuje naša narodna in kulturna dolžnost. Ni mogoče uvideti razloga, zakaj bi Slovenci ne uporabili vseh sredstev, ki z njimi razpolagamo, v narodno obrambne svrhe, če se drugi, katerih vpliv bi morali paralizirati, tudi poslužujejo vseh mogočih sredstev, med njimi ne nazadnje — radia!

Tujsko-prometne zadeve Slovenskih goric in Prekmurja

Pogled na med Muro in Dravo se razprostirajoče Slovenske gorice in Prlekijo, na pokrajini rujnega vina, »žmahnitih gibanec in krapev«, znamenitih gučov, starinskih pesmi, starih narodnih šeg in navad in nad vse veselih in gostoljubnih ljudi! — Divje romantike gorskega sveta ni tukaj. Le povsod se razprostira valovje prijetno zaokroženih gričev in brd, povsod prijetni vinogradi z ličnimi belimi viničarskimi in bajtarskimi hišicami. Vmes pa so posejane krasne letoviške vile naše mestne in tuje gospode. Svet se premalo pozna ta del naše zemlje. Mnogokrat tudi med domačini v teh pokrajinah ni dovolj zavednosti in razumevanja za lepoto domačih tal. Jesenski čas, čas slovenjgorske in prleške trgovine je najpomembnejša posebnost teh pokrajin. Te strani naj zato vzbude med našim svetom več zanimanja za lepe Slovenske gorice in Prlekijo. Seznanj ga naj z raznimi kraji, pridelki in kulturnimi posebnostmi ter naj privabi v ta, dosedaj tako pozabljeni kot naše domovine več ljudi, ki si žele v dneh oddiha sonca in zraka ter preprostega razvedrila. Številne vasi, trgi, mala mesta in krasne razgledne točke Slovenskih goric nudijo tujcu najprivlačnejše izlete. Na žalost moramo

ugotoviti in priznati, da so ti kraji od tujcev še vse premalo obiskani. Naše kmečko ljudstvo še ni zmožno, da na kakršni koli način pritegne tujca. Ne ceni še dovolj, kakšno gospodarsko korist lahko prinese olepševanje naših domov. Za to je poklicana posebno kmečka ženska mladina, ki bi naj posvetila več pozornosti olepševanju naših domačij s cvetlicami. Na naš račun uporabljaj in izkoriščaj te ugodnosti inozemec-dvlastnik, ki iz pohlepnosti grabi po naši zemlji in nam trga našo narodno posest. Svoja vinogradniška posestva z izdatnimi stroški preureja, gradi na razglednih točkah krasne izletniške vile in vabi svoje prijatelje inozemce na poletne in jesenske izlete in na trgatve. In mi? Ali bi v nas ne bilo toliko zmožnosti, da bi sami urejevali takšna letovišča, ki bi služila v našo gospodarsko korist? V oviro tujškega prometa so še številne druge stvari. Naše ceste ob severni meji so še vedno v nevezdržnem stanju. Enako se ne moremo pohvaliti s cestami po Prlekiji. Potrebno je, da banovina posveti temu problemu večjo pažnjo in skrb. Potreba po pospešitvi tujškega prometa je večja ko kdaj prej.

Socijalna pomoč Zbornice za TOI

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje za leto 1938 za uboge onemogle bivše svoje pripadnike in njihove vdove ustanove po 100 din. Prošnje naj se pošljejo Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani do 20. novembra 1938, podprte z dokazili in opremljene s potrdilom občinskega urada in pristojnega združenja, da je prosilec obrt ali trgovino samostojno izvrševal, pa je sedaj ne izvršuje več, ker zaradi onemoglosti ne more več delati in je obubožal, odnosno da je prosilka onemogla uboga vdova bivšega zborničnega pripadnika. Prošnje mora vlagati vsak prosilec zase in se prošnji sestavljenih po skupinah ter prošnji prosilcev, ki nikdar niso izvrševali samostojno kakega obrta ali trgovine, ne more upoštevati.

Gotovo ni to ugodna naloga. V kolonialnem vprašanju je Anglija zelo občutljiva in bo gotovo s svojo znano trdovratnostjo branila svojo kolonialno državo s tem, da bo glavno težo bodočih žrtev zvalila na druge. Mussolini bo seveda podpiral nemško stališče, toda pod pogojem, da pri novi delitvi kolonij ne bo pozabljena Italija. Tega se Anglija že zaveda, zato nas ne sme presenečati, da veselje Londona nad ohranitvijo miru z žrtvovanjem Čehoslovaške tako naglo pojema...

Pojasnjen požar pri Teznem

V Spodnji Dobravi pri Teznem je nedavno izbruhnil požar v trgovini Avgusta Štruklja, ko je bil trgovec z ženo z doma. Ogenj so pravočasno pogasili in je škoda neznatna. Zaradi sumljivih okoliščin so tezenski orožniki uvedli preiskavo in požar pojasnili. Ugotovili so, da je trgovec Štrukelj zavaroval hišo, ki ni njegova, za 30.000 dinarjev in še pohoštvo za šest tisočakov. Usodnega dne, ko je izbruhnil požar, je Štrukelj dejal, da je bil s kolesom v Slovenski Bistrici. Orožniki pa so našli njegovo kolo v prtljavnici na hočem kolodvoru. Tezenski orožniki so pod sumom požiga Štruklja aretirali in izročili v sodne zapore.

Za jugoslovansko bolgarsko zblizanje

V Splitu je bil kongres Zveze jugoslovansko-bolgarskih lig, ki so mu prisostvovali tudi številni bolgarski delegati. Vsi referati so povdarjali čim tesnejše gospodarsko in kulturno sodelovanje obeh narodov. Sprejeta resolucija daje smernice temu sodelovanju, ki ga naj pospešujejo univerze, književnost, tisk in radio.

o. Odvetniška zbornica za Slovenijo je imela v Ljubljani občni zbor, na katerem je podal poslovno poročilo predsednik dr. Žirovnik. Poročila, kakor tudi proračun za prihodnje leto so bila sprejeta, živah-

neje pa se je razgibal občni zbor pri volitvah. Postavljeni sta bili dve listi, in sicer z dosedanjim predsednikom in pa z dr. Fettichom na čelu. Zmagala je lista dr. Žirovnika.

o. Zgraditev doma uslužbencev poštne hranilnice v Ljubljani je dovolila vlada. Stavba bo stala na parceli, kjer je stala svoj čas konjušnica ljubljanskega Jezdnega kluba na Bleiweisovi cesti. Stavba bo imela tri nadstropja, stala pa bo po dosedanjih računih tri in pol milijona dinarjev.

o. Prevoz kosti ruskih ujetnikov s Hrušice. Z zapuščenega ujetniškega pokopališča na Hrušici so slovesno prepeljali kosti devetih ruskih ujetnikov v grobnico kapelice jeseniškega pokopališča. Devet malih belih krst se je bleščalo v jesenskem soncu in cvetje je zagrnilo grobove nad njimi.

o. K poročilu o požaru pri pos. Mariji Fras v Žicah pri Sv. Ani v Slov. goricah smo dobili še naslednje pojasnilo: Ob priliki požara je pogorelo samo gospodarsko s slamo krito poslopje, dočim stanovanjska hiša ni pogorela. Ogenj pa so zakrivali otroci.

o. V ljubljanske zapore so prepeljali iz Kranja 5 aretirancev, ki so zapleteni v velike sleparije na tomboji kranjskega gasilskega društva. To so zasebni uradnik Janko Rotman, piskrovez Edvard Tomažič, delavec Avgust Pal, mizarški pomočnik Albin Širec in delavec France Bobič. Proti njim je uvedena kazenska preiskava zaradi ponarejanja števil in različnih tombohal.

c. Preureditev Delavske zbornice v Celju. Dopolnilstvo Del. zbornice bo predstavljeno v pritličje, kjer je urejena čakalnica, knjižnica je prestavljena iz tesne sobe v veliko sobo ob vhodu v poslopje. Knjižnica ima preko 1000 knjig in vzdržujejo jo strokovne organizacije same, delavci pa zdaj opravljajo kuluk v sobi, kjer se bo nahajala tudi čitalnica. Na dvorišču so stojala za kolesa, vsa hiša pa je okusno prebarvana.

c. Borza dela v Celju je imela 10. t. m. vpisanih 242 brezposelnih (176 moških in 66 žensk), 20. t. m. 219 (153+66). Išče hlapca, krojaškega pom., elektroteh. vajenca, 6 kuharic, 4 služkinje, 3 sobarice, vzgojiteljico, postrežnico.

c. Polomljene roke, noge, ključnica, lobanja... Levo nogo so si zlomili v Topolšnici na paši dninarjev sin Plešnik Gregor, v Konjicah posestnikov sin Podkrajšek Jože, ki ga je brcnila krava, v Jurkloštru posestnik Knez Anton, na katerega se je zvrnil voz sena. Levo roko sta si zlomila: Neža T., ki jo je mož udaril z grabljami in v komolcu kurjač iz Zg. Hudinje Janušič Anton, ki je padel na cesti v Novi vasi s kolesa. Lobanjo si je prebil pos. sin Menčak Jože, ki ga je povozil lesni trgovec Franc Prosečnik iz Bočne. Ključnico si je zlomil dninar v kapucinskem samostanu v Celju Štor Ivan.

c. Uboji. Neki kmet je pripeljal z vozom v bolnišnico Kovačiča Martina, ki ga je v Cerovcu pri Šmarcu zabodel z nožem v prsa in trebuh iz ljubosumnosti posestnik Jože Z. Kovačič je še sam šel v bolniško sobo, včeraj ponoči pa je po nekaj urah umrl.

c. Umrla sta v bolnišnici 11letni Javornik Ludvik, sin žagarja v Oplotnici, in v Zg. Hudinji 71letna vdova po cinkar-niškem delavcu in posestniku Špeglič Neža.

»Mami, prihranil sem ti 1 dinar! Tvoje anonimno pismo sem kar sam nesel k nasloviljencu!«

Maribor

Zanimiv spor okoli poslopija mariborske realne gimnazije

Vodstvo realne gimnazije v Mariboru se trudi in bori za izboljšanje prilik na tej šoli. Razni kabineti so potrebni novega inventarja, toda vse prošnje so zaman. Najbrže je vsemu temu kriv spor zaradi lastništva šolskega poslopija. Znano je, da je poslopje last mariborske mestne občine. Po posebni pogodbi je država dolžna plačevati za uporabo gimnazijskega poslopija mestni občini letno din. 120.000 najemnine. Zvedeli smo, da dolguje država na najemni mariborski

mestni občini že preko pol milijona dinarjev. Že pred dvema letoma se je banovina pričela pogajati za odkup tega šolskega poslopija, do česar bi prišlo seveda, če bo zaostala najemnina poravnana. Takrat bi se tudi prilike na realni gimnaziji izboljšale. Ne bomo se spuščali v ugotavljanje, kje je krivda, da se pogajanja zavlačujejo, toda v interesu staršev in srednješolskega naraščaja je, da se ta problem čimprej reši.

Pred izpremembo kolektivne pogodbe tekstilnega delavstva

Včeraj je bila v Delavski zbornici v Mariboru konferenca zaupnikov tekstilnih delavcev. Razpravljali so o kolektivni pogodbi tekstilnega delavstva, ki je bila podpisana že pred 2 letoma. Ker so pa nastopile popolnoma nove razmere, se je pokazala potreba izboljšanja te pogodbe. Tarifni odbor je dobil pooblastilo, da skuša doseči spremembo kolektivne pogodbe, ki

bo veljala za vsa tekstilna podjetja v dravski banovini. Želja delavstva je, da je pogodba odpovedljiva konec leta, v tarifnih postavkah pa vsake tri mesece, tako da je mezde mogoče prilagoditi vsakokratnim razmeram. O teh zahtevah se bo razpravljalo pri pogajanjih med delavstvom in delodajalci.

Slovo od Ignaca Založnika

Včeraj popoldne so se mariborski obrtniki in ostali gospodarski krogi poslovili od pokojnega obrtnozadružnega nadzornika Ignaca Založnika. Pred mrtvaško vežo so se zbrali njegovi številni prijatelji in sodelavci, med katerimi so bili tudi predsednik Zveze obrtniških društev Dravske banovine g. Rebek iz Ljubljane, zastopnika industrijalcev ravnatelj Krejčič iz Ruš in inž. Dračar, zastopnik Zbornice za TOI g. Pinter, zastopnika Sokolstva župni starosta Kranjc in dr. Fornazarič in veliko število mariborskih ter okoliških obrtnikov. Po pogrebni obredih, ki jih je opravil starokatoliški župnik g. Jošt iz Celja, so pekovski mojstri zapeli turobno žalostinko, nakar se je v imenu Zveze obrtniških združenj poslovil od zaslužnega pokojnika g. Rebek iz Ljubljane. V imenu mariborskih obrtnikov je ob krsti spregovoril g. Miho Vahar, ki je povdaru velike zasluge umrlega obrtnega inšpektorja. Nato je častna četa mariborskega pešpolka počastila spomin rezervnega kapetana s častno salvo. Ob sviranju žalostink vojaške godbe je avtofurgon prepeljal truplo v graški krematorij k upepeljitvi.

Konferenca dispanzerskih zdravnikov v Mariboru

V nedeljo dopoldne je bila v hotelu »Orel« konferenca dispanzerskih zdravnikov Slovenije. Zbrali so se razen ljubljanskega vsi šefi dispanzerjev iz Slovenije, in sicer iz Kranja, Jesenic, Cerkni-

ce, Ribnice na Dolenjskem, Ptuja, Brežic, Trbovelj, Celja, Velenja in Maribora. Maribor sta zastopala primarij dr. Ratschel in dr. Varl. Zborovanje je vodil dr. Neubauer, šef-zdravnik na Golniku. Dispanzerski zdravniki so razpravljali o čim uspešnejšem skupnem delovanju proti tuberkulozi. Dr. Peček iz Brežic je razpravljaval o znanstveni temi »Vprašanje zaprte tuberkuloze«, dočim je podal dr. Neubauer strokovno poročilo o dispanzerskem vprašanju, kar je ponazoril z zanimivo statistiko. Poročal je tudi o nedavnem sestanku dispanzerskih zdravnikov v Beogradu. Sledila je živahna debata o raznih problemih in stanovskih vprašanjih. V obširni resoluciji utemeljujejo potrebo po uveljavljanju novega pravilnika, o skupni borbi proti tuberkulozi in končno zahtevo o regulaciji prejemkov dispanzerskega zdravniškega in strežnega osebja.

Svengali za revne študentske otroke

Občinski odbor Rdečega križa v Studencih je naprosil g. Svengalija, da priredi dobrodelen večer svojih zanimivih poskusov. Svengalijev večer bo v soboto, 29. t. m. zvečer v Grmekovi dvorani v Studencih. Čisti dobiček te prireditve je namenjen revnim študentskim otrokom za božično obdarovanje. G. Svengali ostane še nekaj časa pri »Zamorcu«. V nedeljo dopoldne bo njegova matineja, nato pa bo odpotoval na daljšo turnejo v tujino.

Maribor v temi

Ko so snoči zazvonili zvonovi in so sirene zatulile, je mesto utonilo v temo. Tudi okolica je bila nerazsvetljena. Po ulicah je završalo in kriki razposajenih mladeničev so zdaj pa zdaj odjeknili v črno noč. Tu in tam je kakšen pobalin na skrivaj posvetil ženskam z elektriško svetilko v obraz in nato pobegnil. Kolesarji in avtomobilisti so z zastrtimi lučmi vozili po ulicah k sreči brez vsake nezgode. Vsa okna so bila zagrnjena in le tri prijave so pri policiji, v katerih je govora o prekršitvi predpisov o zatemnitvi mesta. Na splošno so z disciplino prebivalstva za prvi tak poskus zadovoljni. Proti pričakovanju tudi v kriminalistiki ni bilo važnejših dogodkov. Mesto je bilo mirno in je zgodaj zaspalo.

Bogata radvanjska teta in njena nečakinja

Študentski orožniki so te dni odkrili veliko tatvino denarja, ki je zelo zanimiva. V Radvanju živi stara in precej bogata teta, ki je vdova in brez otrok. Njeni svojci so vedeli, da je ženska zelo petična. To je zlasti dobro vedela njena 16-letna nečakinja, ki je stalno obiskovala svojo teto. Pri vsakem takem obisku pa se je dobro založila s tetinimi stotaki. Nekega dne je ženska ugotovila, da ji je mlada nečakinja odnesla 13.000 dinarjev. O tem je obvestila orožnike in študentski komandir narednik Tkalič je ugotovil zelo zanimive podrobnosti o tej aferi, v katero je zapletenih več sorodnikov bogate radvanjske tete.

m. **Industrijalec Josip Hutter** je bil odlikovan z redom sv. Save 4. stopnje.

m. **Napad v Jadranski ulici.** Pri barakah v Jadranski ulici je skupina neznancev napadla trgovskega pomočnika Franca Jabahera in ga nevarno zdelala.

m. **Prometna nesreča.** Na križišču Tomšičeve in Cankarjeve ulice sta trčila dva kolesarja. Pri padcu se je uradniški pripravnik Srečko Pukl lažje poškodoval.

m. **Tema ga je privabila.** Sredi noči je stražnik v Frankopanovi ulici aretiriral sumljivega možakarja, v katerem so spoznali 34-letnega Franca Muhiča. Povedal je, da je iz Prekmurja prišel v Maribor v kino...

m. **Nesreča na Koroškem kolodvoru** Včeraj je na Koroškem kolodvoru padel z vagonkega odbijača delavec Urban Konežaj in dobil hude notranje poškodbe.

m. **Kolesarske tatvine se pojasnjujejo.** Nedavno aretirana Pinter in Gajšek sta izvršila tudi celo vrsto kolesarskih tatvin. Na policiji imajo celo skladišče razdejanih koles in sestavnih delov.

m. **Skrivnosten nahrbtnik.** Na Kralja Petra trgu je nepoznana ženska izročila

brivskemu mojstru Vladimiru Severu iz Studencev poln nahrbtnik s prošnjo, naj ji ga nekaj minut čuva. Ker ženske ni bilo nazaj, je Sever izročil nahrbtnik stražniku. V nahrbtniku je bilo več starega in novega perila in nekaj obleke. Policija bo skušala zadevo pojasniti.

m. **Vreča kostanja** je bila ukradena Vincencu Repolusku iz Ruš, ko je čakal na koroškem kolodvoru na vlak.

m. **Nezgodna v tovarni.** Pri nakladanju zabojev se je ponesrečil na dvorišču neke tovarne 58letni delavec Franc Kožuh. Padel mu je zaboj na nogo in mu jo zlomil.

m. **Prometna nesreča.** Na vogalu Magdalenske in Poljske ulice je neki neprevidni kolesar povozil zasebnico Katarino Rusovo. Žena je dobila več poškodb na rokah.

m. **Vlom v Smetanovi ulici.** Sredi noči je gostilničar Josip Nekrep zapazil v svoji gostilni v Smetanovi ulici luč. Takoj je poklical svojo ženo, ki je pazila pod oknom, sam pa je vdril v gostilno. Vlomilec se je prestrašil in skočil skozi okno, kjer ga je zgrabila gostilničarka. V vlomilcu so spoznali svojega bivšega hlapca 42letnega Gabrijela Zamudo.

m. **Ker mu je odpeljal ženo,** je gozdni delavec Ferdo L. iz Prevalj napadel Luko K. in mu dal več udarcev po glavi, tako da ga je težko poškodoval. Hudo je zdelal tudi cigana Ferdinanda Roja iz Črne.

m. **Napad zaradi cigarete.** Na Frankopanovi ulici je preteklo noč neznanec ustavil 35letnega skladiščnika Josipa Čerčeta in zahteval cigareto. Čerče je nočnemu gostu ponudil dozo, ki jo je neznanec zgrabil in hotel izginiti. Ker se mu to ni posrečilo, ga je napadel in Čerčeta brcnil v nogo, da mu jo je zlomil. Poškodovanca so prepeljali v bolnišnico.

* **Budilke 39 din** samo v trgovini M. Igerjev sin, Maribor. Gosposka 15.

* **Jadran!** Jutri ob 20. uri v Narodnem domu članski sestanek radi razgovora za proslavo društvene 20-letnice. Članstvo vabljenno. Odbor.

»Jadran«! Danes važna vaja!

Nočna lekarniška služba: Lekarna pri Zamorcu, Gosposka ulica, telefon 28-12; Lekarna pri Angelu varuhu, Aleksandrova 33, telefon 22-13.

Kino

* **Grajski kino.** Danes poslednjič »Finale«. Od srede dalje »Domovina«.

Mariborsko gledališče

Torek, 25. okt., ob 20. uri: »Kar hočete«. Red D.

Sreda, 26. okt.: Zaprto.

Četrtek, 27. okt., ob 20. uri: »Pokojnik«. Red C.

Petek, 28. okt.: Zaprto.

Sobota, 29. okt., ob 20. uri: »Boccaccio«. Premiera.

Kultura

Ančica Mitrovičeva

Drevi slavi v zagrebškem gledališču z naslovno vlogo v operi »Carmen« 25-letnico svojega gledališkega delovanja operna pevka Ančica Mitrovičeva, katere umetniški razvoj in dvig je tesno povezan z Mariborom. Maribor ji dolguje mnogo, a tudi ona Mariboru

Svojo umetniško pot je nastopila ga. Ančica Mitrovičeva pred 25 leti v Osijeku, kjer je bil tedaj ravnatelj opere njen poznejši mož, dirigent g. Andro Mitrovič. Simpatična, talentirana in ambiciozna pevka je pela že v prvi sezoni naslovno ulogo v Goldmarkovi operi »Cvrček za pečjo«. Toda pozneje se je morala dolga leta zadovoljevati z nastopi v opereti in drami, zlasti v Varaždinu, kamor je prišla s svojim možem kot ravnateljcem. Tedaj je bila v glavnem operetna subreta, v Maribor pa je prišla kot operna primadona. Bilo je to v času, ko nam je g. Mitrovič ustvaril opero, kakršne pozneje nismo več mogli imeti. Tvarne in druge težkoče so prizadevanja g. dr. Brenčiča zavrle in opera je morala za več let likvidirati.

Toda v tisti zmagoslavni dobi mariborske opere se je dvignila in razvila ga. Ančica Mitrovičeva do moči, ki ji je na

mah odprla pot v širši svet. Margaretina »Faust«, Mignon, Tosca itd., a predvsem Carmen, to so bile njene sijajne vloge, ki se jih gotovo spominjajo še vsi, ki so jo poslušali in gledali. Tudi gledali, kajti ga. Mitrovičeva je — ena med redkimi opernimi pevkami — bila v resnici dobra igralka. Njena pot je vodila potem iz Maribora v Ljubljano, Lipsko, Zagreb, zopet v Ljubljano, Berlin in od tam dokončno v Zagreb, kjer slavi nocoj svojo petindvajsetletnico.

Bratski Zagreb se je za ta njen jubilej slovesno pripravil. Ustanovil se je poseben odbor iz najuglednejših zagrebških osebnosti, da da proslavi potrebno ozadje in širši značaj. Tej proslavi se pridružuje nocoj tudi Maribor, ki želi, da bi mogla nastopiti ga. Ančica Mitrovičeva čimprej kot gostinja v našem gledališču in ustvari prilikost, da ji ob njenem pomembnem jubileju izkaže svoje simpatije vse tisto občinstvo, ki se njenih uspehov v naši operi še vedno tako dobro spominja.

MONUMENTA ARTIS SLOVENICAE.

Akademsko založba v Ljubljani je poslala te dni v svet 8. snopič drugega de-

la »Monumenta artis slovenicae«. S tem je zaključena druga knjiga, ki obsega skupaj s prvo celotno gradivo slikarstva na slovenskem ozemlju do modernega realizma, kolikor ga je bilo določeno za izdajo. Od napovedanih 36 snopičev jih je izšlo doslej že 21. S prihodnjim snopičem se prične stavbarstvo na slovenskem ozemlju. Obsegalo bo tudi osem snopičev. Končno pa pride na vrsto še kiparstvo, ki je preračunano na 7 snopičev. Izdaja te monumentalne edicije se je nekoliko zakasnila, kar so bile krive tehnične ovire, pa tudi zaostale naročnine. Ko bo delo univ. prof. dr. Steleta dovršeno v celoti, se bo moglo uvrstiti med najpomembnejše knjige evropske literature o umetnosti srednjega in novega veka.

k **Dejanje.** Izšel je letošnji 8. zvezek revije »Dejanje«, ki ga izdajajo bivši sodelavci »Doma in sveta«. Številka je posvečena pretežno aktualnim vprašanjem: ob 20-letnici Jugoslavije, moderni Poljski, razkosanju Českoslovaške, vojni na Daljnem vzhodu itd. Eseje in poročila so napisali: Bogo Grafenauer, Edvard Kocbek, Viktor Smolej, Jože Zemljak in dr. Tine Delbajk je objavil prevod Josefa Hore pesmi »Speg češke zemlje«, Janez Tominc sonet »September 1938«, Jože Brejc pa še »Pesem v jeseni«. Ob koncu

je nekaj ocen.

k **Razstava »Brazde«.** Ker je letošnji mariborski Umetnostni teden zaradi volitev preložen na prihodnjo pomlad, priredi UK Brazda meseca decembra v Mariboru samostojno razstavo svojih članov.

k **Jelušičeva drama »Cromwell«.** Znan nemški pisatelj hrvatskega porekla Mirko Jelušič je napisal dramo »Cromwell«, ki bo uprizorjena prvič 10. novembra v dunajskem Burgteatru v režiji Petra Stanchine. V drami je samo moških ulog 39.

k **Dva nova češka romana.** V založbi E. Beaufort v Pragi izideta v kratkem dva nova češka romana, Böhmlov »Anđel« in Synekova »Touha«.

k **Bistvo slovaške literature.** V praški založbi Borový je izdal prof. Pražák esej »Duchová podstava slovenské slovesnosti«, v katerem obravnava odnose med češko in slovaško literaturo. K problemom tega dela se še povrnemo.

k **Josip Nikšić: Dr. Eduard Beneš.** — Prosvetni odbor v Karlovcu je izdal te dni 48 strani obsegajočo brošuro o dr. E. Benešu, ki jo je napisal ravnatelj karlovskega učiteljskega Josip Nikšić. Delo je prišlo spričo zadnjih dogodkov malo prepozno. Podoba dr. Beneša je dobila s tem čisto nove osvetlitve, ki zahtevajo marsikatero korekturo.

Gospodarstvo

Nov pravilnik o pomočniških izpitih

OBRITNIKI PROTI UVELJAVLJENJU NOVEGA PRAVILNIKA — NOVI PRAVILNIK OVIRA RAZVOJ OBRITNIŠKEGA NARAŠČAJA IN NALAGA MOJSTROM NOVA BREMENA

Izšla so nova pravila o opravljanju pomočniških izpitov, ki bodo stopila v veljavo, ko jih bo ban odobril. Nova pravila so v štirih členih spremenjena in prav te spremembe hudo prizadenejo naše obrtnike. Razvoj obrtniškega naraščaja novi pravilnik katastrofalno zavira, ker se bodo mojstri spričo novih bremen branili vajencev. Dočim je bil doslej predsednik izpraševalne komisije za pomočniške izpite mojster, določajo nova pravila, da postavlja predsednika in njegovega namestnika na predlog zbornice ban za tri leta izmed učiteljev strokovne nadaljevalne ali druge šole na sedežu obrtnega združenja. Obrtniki-mojstri pa so samo člani izpraševalne komisije. Po novih pravilih mora plačevati predsednik in podpredsednik te komisije Združenje. Je pa mnogo združenj, ki takih

dajatev ne zmorejo. Zato določa novi pravilnik, da Združenje izterja honorar od kandidatov, ki opravljajo pomočniški izpit. S tem so prizadeti mojstri, še bolj pa je prizadet obrtniški naraščaj. Mojstri se bodo z ozirom na nove dajatve branili vajencev, kar bo obrtništvu gotovo zelo škodovalo. Že iz tega razloga je protest obrtniškega združenja proti uveljavitvi novega pravilnika o opravljanju pomočniških izpitov povsem razumljiv in upravičen. Nova pravila predvidevajo tudi stroge ukrepe proti obrtniškim vajencem, ki ne bi obiskovali obrtno nadaljevalne šole in sploh ustrezal vsem predpisanim pogojem. Mariborsko obrtništvo bo na posebnem sestanku zavzelo svoje stališče o novem pravilniku in zaprosilo za spremembo nekaterih členov, da se omogoči razvoj obrtniškega naraščaja.

-ig.

Zmanjšanje obtoke denarja

V septembru se je naš obtok bankovcev zelo dvignil ter koncem meseca dosegl tako višino, kakršne prej nikoli. Ta dvig obtoke bankovcev je povzročila splošna nervoznost, ki je zavladala tudi na denarnem trgu ob mednarodnih zapletljajih. V dveh tednih se je obtok povečal več kot za 1 milijardo din. Čim več je jela popuščati napetost, je začel padati tudi pri nas obtok denarja. Tako se je v prvi polovici oktobra obtok zmanjšal od 7404 milijonov na 339 milijonov in 7064 milijonov din. Pričakovati pa je, da se bo obtok v nadaljnjih tednih še znižal, ker se je trg pomiril in se dvignjene naložbe spet vračajo v Narodno banko oz. denarne zavode.

Hmeljsko tržišče

Zalec, 25. oktobra. Letošnje zaloge blaga gredo h koncu. Za malenkostno zalogo, ki je še na razpolago in s katero so prodajalci upravičeno nekoliko rezervirani, vlada živahno zanimanje. Cene so se spričo nezmanjšane zanimanja ponovno še bolj učvrstile ter se je prodajalo blago po din 33 za kg. Do konca zaloga pa se bodo cene gotovo še pognale nekoliko navzgor. Če bi ne bila letošnja letina toliko zatajila, bi bila za naše hmeljarje bilanca še razveseljivejša.

g. Sejmi 26. oktobra: Celje, Ptuj, Videm ob Savi in Trbovlje.

g. Kaj bo z nemško klirinško marko? Beograjska trgovinska pogajanja med Nemčijo in našo državo so s posebnim povdankom razpravljala tudi o stabilizaciji tečajja klirinške marke, ki je doslej

prinesla našim izvoznikom že toliko nepredvidenih izgub in nepotrebnega rizika. Tozadevno je bil dosežen pri pogajanjih popoln sporazum ter je bil utrjen tečaj klirinške marke din 14.50. Ta vest je na borzah vplivala zelo ugodno ter so se vsepovsod dvignili tečajji klirinške marke, izvozniki pa so prišli do novega upanja, da se bodo tozadevno razmere le nekoliko poboljšale, kar pa bo pokazala nadaljnja praksa.

g. Za dva odseka železniške proge Črnomelj—Vrbovsko je za 12. in 14. novembra razpisana že tretja licitacija. Iz tega je razvidno, da tudi druga licitacija ni uspela, kljub temu, da je bil ponudek podjetja »Jelšingrad« najnižji. Za tretjo licitacijo velja za oba odseka najnižji ponudek manj kot 66 milijonov.

g. Cene jaje se zaradi večjega povpraševanja in dviga našega izvoza spet dvigajo. Na debelo se plačujejo od 75 do 80 para komad.

Borzna poročila

Devize. Ljubljana. Amsterdam 2387.65—2402.25, Berlin 1756.53—1770.40, Bruselj 742.20—747.26, Curih 996.45—1003.52, London 208.60—210.66, New York 4358.51—4394.82, Pariz 116.60—118.04, Praga 150—69—151.79, Trst 230.19—233.27.

Efekti. Zagreb. Drž. papirji: vojna škoda 467—470, 4% agrarji 59—60, 4% sev. agrarji 57.50—69, 6% begl. obv. 88.50—90, 6% dalm. agrarji 87.50—88.50, 7% stab. pos. 97.50—98, 7% inv. pos. 98—98.50, 7% Blair 91—91.50, 8% Blair 97—98.50. Delnice: PAB 215—222, Trbovlje 200 bl., Jadranska 350 d.

Sport

Spored XII. Olimpijskih iger 1940

Prireditveni odbor XII. Olimpijade v Helsinkih je izdal termine za poedine sportne panoge. Olimpijski program se bo na povečanem olimpijskem stadionu v Helsinkih razvijal od 20. julija do 4. avgusta. Spored je sledeč: lahka atletika: 21. do 28. VII., mečevanje 21. VII. ter od 23. VII. do 4. VIII., rokoborbe v klasičnem stilu od 21. do 24. VII., v svobodnem stilu pa od 27. do 29. VII., moderni peterboj od 21. do 25. VII., nogomet od 21. VII. do 3. VIII., jadrnanje od 23. do 26. VII. ter od 29. do 30. VII., streljanje od 24. do 27. VII., dviganje uteži 25. in 26. VII., kolesarjenje od 25. do 28. VII. in 30. VII., kajak, veslanje 25. in 27. VII., plavanje

od 26. VII. do 3. VIII., gimnastika od 29. do 31. VII., konjski sporti od 29. VII. do 3. VIII., boksanje od 30. VII. do 3. VIII., veslanje od 30. VII. do 2. VIII. To so discipline, ki bodo na sporedu XII. Olimpijade, od teh pa pridejo za nas doslej v poštev: lahka atletika, mečevanje, rokoborbe v klasičnem stilu, nogomet, jadrnanje, streljanje, kolesarjenje, kajakaško veslanje, plavanje, gimnastika, jahanje, boksanje in veslanje. V nekaterih sportih smo že dosegli prilično olimpijsko zrelost, dočim je pri nekaterih drugih vprašanje, ali ima smisla poslati naše tekmovalce na tako dolgo in drago pot.

Spored biljardnega prvenstva

V kavarni »Jadran« se vrši tekmovalstvo za naslov prvaka Maribora v biljardu. Tekmovalci igrajo v treh skupinah. — Spored za ta teden je sledeč: Prva skupina je igrala včeraj, kakor smo že objavili, ter bo igrala tudi danes v sledečem razporedu: ravn. Klobučar - Potočan, Koser - inž. Najzar, Bender - Lepej, Hobacher - Poš. V drugi skupini bodo tekmovali v sredo Župančič - Pertot, Valjak - Tkalec, prof. Sila - Gajšek, Černič - Strniša, v petek pa Valjak - Pertot, Strniša - prof. Sila, Tkalec - Gajšek, Župančič - Černič. V tretji skupini bodo nastopili v četrtek Haas-Uhler, Fuchs-Paniković, Vošinek-Batinič, dr. Irgolič-Weissensteiner, v soboto pa Komauer - dr. Irgolič, Haas - Vošinek, Uhler - Fuchs, Batinič - Paniković. V prvi skupini vodi sedaj Hobacher, v drugi Gajšek, v tretji pa Haas. Igralci morajo biti točno ob 20. v klubskem lokalu.

KONTINENT-NIZOZEMSKA B 2:1 (0:0)

V Amsterdamu se je v nedeljo odigrala zadnja trening tekma kontinentalne reprezentance pred tekmo z Anglijo, ki se je končala s tesno zmago kontinentalne reprezentance. Tekmi je prisostvovalo okoli 25.000 gledalcev. Kontinentalno moštvo je nastopilo v sledeči postavi: Olivieri, Foni, Rava, Kupfer, Andreolo, Kitzinger, Aston, Braine, Piola, Zsengeller, Brunstaad. Moštvo je predvedlo v prvem polčasu jako slabo igro ter so bile v drugi polovici izvršene izpremembe v postavi: Olivieri je nastopil v голу nizozemske reprezentance, na Zsengellerjevo mesto je stopil Braine, na Brainovo pa Hahnemann. Od 20. min. drugega polčasa je igral na levem krilu Collaussi. Gole so zabili Hahnemann, Brunstaad in Foni (avtogol). Kontinentalna reprezentanca je včeraj zvečer odpoštovala v Anglijo.

ŠE NEDELJSKI REZULTATI:

Kodani: Danska:Holandska 2:2 (0:2). Varšava: Poljska:Norveška 2:2 (1:1). Trbovlje: Amater:Atletiki 2:2 (1:2). — Tekma za podzvez. prvenstvo.

s. Iz OO v Mariboru. Član OO g. Jenko Josip, ki je zastopal PSK »Dravo« iz Ptujja, je podal ostavko na odborniško mesto.

s. Mednarodni olimpijski odbor bo sklical kongres, ki se bo vršil od 6. do 9. junija 1939. v Londonu. To bo 36. sestanek najvišjega olimpijskega foruma.

s. K svetovnemu prvenstvu v smučanju, ki se bo vršilo od 12. do 18. febr. 1939 v Zakopanah, bo Finska poslala 15 najboljših zimskih sportnikov.

Šah

Š. Dvomeč med mariborsko šahovsko sekcijo UJNZB in Celjskim šahovskim klubom je končal z zmago Celjanov v razmerju 6½:2½.

Filatelija

f. Znamke v spomin posvetitve bolnice v Demir Kapiji. Ob priliki posvetitve bolnice kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Demir Kapiji so bile izročene v promet posebne jubilejne znamke z dvojno vrednostjo. Izdelane so štiri serije, in to po 1.50+1.50 (rožnata) s sliko bolnišnice, 2+2 (violet) s sliko tekača z baklo, 3+3 (modra) z zadnjo sliko pokojnega kralja, 1+1 (zelena) s sliko reke Vardarja pri Demir Kapiji.

f. Nove albanske znamke. Poštna uprava je izdala nove znamke s podobo mlade kraljice, albanskega orla in kralja. Te znamke bodo veljavne samo do 1. decembra.

f. Švicarska federalna uprava je uporabljala do sedaj križ, s katerim je perforirala znamke. Od sedaj bodo imele švicarske znamke križ v pretisku.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

Žgodba mojega življenja

Nenavadna in smešna prikazen je bil v tem cerimonielnem oblačilu Jon Calindaru. Bil je prvi dostojanstvenik na dvoru kralja Karola in vrhovni oskrbnik romunskih kraljevskih posestev. V tega mogočnega gospoda, ki je igral v poznejšem našem življenju vlogo, je imel kralj Karol popolno zaupanje. Služil ni za plačilo, zato ga je njegov gospod visoko cenil in upošteval. Ker je ljubil kraljevske časti, je stric tako uredil, da je bil Calindaru ob vsaki slovesni priložnosti vedno ob njegovi strani. Čeprav je bil po svojem značaju dostojanstven, je moral vendarle vzbuditi s svojo malo, okroglo postavo v vsakem karikaturno željo, da bi ga narisal. Njegov smehljajoči se obraz z izrazito židovskim nosom je bil obrobjen s pristriženo brado. Nando se je ponašal tedaj nasproti njemu skrajno lojalno in z respektom, kajti bil je »kraljevo uho«.

Calindaru je bil v kratkih hlačah zares nenavadna in smešna prikazen. V tistem fevdalnem oblačilu je izgledal še manjši kakor je bil v resnici, ohranil pa je popolnoma svojo dostojanstveno držo. Nikoli ni pokazal na zavest vojege pomena, zato je tudi v Windsorju nastopal domače. Bilo je zabavno opazovati, kako je samozadovoljni mali mož s svojimi vse vidnimi, lisičjimi očmi vse ljudi in stvari meril in tehtal ter skoraj prijemal.

Bil je velik dogodek v življenju Jona Calindara, ko je bil predstavljen legendarni mali dami. Še danes vidim, kako se je priklonil, da poljubi roko njenemu kraljevskemu in cesarskemu veličanstvu. Toda celo v

58

tem vtisov polnem trenutku so njegove oči nemirno švigale sem ter tja, kakor da bi morale pregledati prav vsak kot in da se jim gotovo nič ne bi skrilo.

Nikakor si ni mogoče zamišljati večjega kontrasta, kakor je bil med Calindarom in služabniki njene veličanstva angleške kraljice. Ti so bili visoki, viti in nekoliko koščeni ljudje najpopolnejšega dostojanstva. Toda Calindaru je ohranil svoj položaj. Njegova samozavest se ni dala z ničemer porušiti. Ako je nataknil očala, da bi si ogledal stoletja stare zaklade Windsorja, je storil to z graciozno poznavalcu, ki vse ve; ali pa ni ustanovil tudi on sam muzeja, ki je po njegovih smrti postal last vsega naroda in ohranil še potomcem njegovo ime? Nihče ga ni mogel prevariti. Takšen je bil Jon Calindaru.

CARMEN SYLVA.

Po obisku v Windsorju je ostal kralj Carol še nekaj dni v Londonu. Ta čas je porabil za stike z osebnostmi javnega življenja, obiske zanimivih in važnih ustanov, kakor na primer Angleške banke, kovnice denarja, londonskega doka itd. Vztrajno je silil tudi svojega nečaka, naj stori isto, toda mladi, v svojo nevesto zaljubljeni mož ni hotel o tem ničesar slišati. Moja mama ga je zaradi tega mučila z naravnost »inkvizitorskimi« vprašanji, kaj ga prav za prav zanima. Nikakor si še ni bila na jasnem, komu naj posveti bolj svoje simpatije, staremu, trdemu državniku, ali njegovemu tihemu nečaku. Sovražila je brezdelje, toda ta mladi mož je ljubil njeno hčer, in to je odločalo v njegov prid. Vendar pa ni smela njegova ljubezen zanemariti njegovega zanimanja za javne ustanove. »On nikoli ni ljubil«, je dejal Nando o svojem stricu, »zato me tudi ne more razumeti. Prišel sem zato, da bi bil srečen, ne da bi si ogledoval javne ustanove.« Meni

se je zdelo samo po sebi razumljivo, da moram imeti prednost pred kovnico in dokom.

Pri vzgoji svojih otrok se nisem nikoli trudila, da bi uporabila te metode. Okolje in primeri, podnebje in dogodki tega niso priporočali. Zaradi tega niso bili nikoli deležni krasnih iluzij, ki napolnjujejo življenje res z lažjo, a so naše duše težko brez njih. Njihov mladostni raj ni bil nikoli tako sončen in tako brez kač, kakor nekoč naš...

Mama mi je pripravila prekrasno balo, v resnici kraljevsko in popolnoma v skladu s tistimi časi preobila. Razen tega sem dobila polno darov. Ogromno število oblek, plaščev, klobukov, nogavic, čevljev, ruh in drugih reči, ki naj bi jih vse rabila, me je naravnost začudilo. Vsi ti zakladi so viseli in ležali v veliki sobi. Bilo je kar prijetno, hoditi s sestrami in prijateljicami po njej in vse to občudovati.

Toda najgloblji moj doživljaj pred odpotovanjem k poroki v Sigmaringen je bilo neko srečanje z očetom. Oče, ki ni imel nikoli intenzivnejšega kontakta z nami, je bil tih, molčeč mož, ki je le redkokdaj odkril svoje srce. Enega zadnjih dni bivanja v Sigmaringenu me je poklical v neko sobo. Objel me je in v moje največje presenečenje izbruhnil v jok. Zaupal mi je, da si je zamišljal mojo usodo drugače in izbral za mene drugačen cilj. Tožil je, da mu je misel, da pošilja svojo najstarejšo in najljubšo hčer v daljino in čisto neznan deželo, čisto neznosna. Dejal je, da mu bo lačitev od mene nemogoča, in ko je omenil še doto, ki sta mi jo on in mama namenila, me je rotil, naj nikoli ne pozabim, da sem britanska princesa in hči pomorščaka. Ta srčni izbruh ljubljene očeta, ki je do tistokrat spremljal našo mladostno pot samo od daleč, me je ganil do dna duše. Vsa iz sebe sem stekla v mamino sobo, kjer sem se bridko zjokala.

S sodišča

Pohorska deložacija

Simek je bil še pred kakim letom za hlapca v Klančnikovem Gozdnem uradu v Rušah. Drugače pa je stanoval z družino v eni razpadajočih hiš na Stari Glažuti. Živel je tako bolj za silo, kajti, družina je bila precejšnja. Pet ali šest močnih fantov, od katerih je najmlajši komaj shodil, ga je čakalo vsak večer ko orglice na pragu, eden malo večji od drugega. Znenada pa so Simeku pri Gozdnem uradu službo odpovedali. Nekaj zatem se stanovanje. Stvar je bila za Simeka, ki je malce grbast, še bolj težavna. Kam naj gre, kje ga bodo vzeli z družino. Hodil je v ruško občino, kjer so bili navsezadnje le toliko uvidni, da so mu dali delo na Lobniški cesti. Simek je vozil kamenje iz Lobnice in ga razbijal. Tudi ta zaslužek je bil bolj za silo. Nikakor pa ni Simek dovolj zaslužil za svoje lačne kljune, ki so bili vključ temu kakor zanalašč močni in rdečelični. „Se gre“, si je dejal včasih Simek in se spoprizajnjeval s položajem. Na deložacijo je počasi pozabljal. Niso pa pozabili na njo pri Gozdnem uradu. Zadeva je tekla in lepega dne, ko je Simek zalival žalost in obup nad svojim težkim življenjem v Smidhoferjevi gostilni, so se oglasili na Stari Glažuti pred tistimi bednimi stanovanjskimi kasarnami izvršilni organ srezkega sodišča v Mariboru in potrebni delavci, da bi izvršili deložacijo. Ko je Simek zvedel, kaj se bo zgodilo, je obrnil zadnji kozarec pri Smidhoferju in odhitel po Lobniški grabi. Bil je prepričan, da se mu godi krivica. Na Stari Glažuti je baje grozil izvršilnemu organu, da ga bo ubil; delavce, ki so mu hoteli izprazniti stanovanje, pa je opozarjal, naj se dajo prej življenjsko zavarovati, preden se bo kateri dotaknil njegove „klozje“. Zena in otroci so ga plašno gledali. In res, Klančnikovi uslužbenici so nazadnje obrnili voz in odšli praznih rok.

Vse to pa seveda ni Simeku prav nič pomagalo; drugič so prišli zraven voza žandarji. Naložili so Simekovo premičnino na voz, posadili na voz otroke in vse skupaj zapeljali na občino.

Simek pa se je moral zaradi deložacije zagovarjati na sodišču. Zanimal je, da bi bilo vse res, kar je izpovedal občinski tajnik itd. „Piše se lahko marsikaj!“ je izjavil pred sodnikom. Nazadnje je pa le priznal, da je nekaj resnice na vsem. Resignirano je dejal: „Kaj je meni zakon. Vseeno mi je četudi me zaprejo! V zaporu bom imel vsaj hrano.“ In še: „Pa me kaznujte, ali tako, da pridemo vsi notri. Jaz, žena in otroci. Pri občini tako ni nikakega življenja. Občina slabo plača.“

Nato mu je senatni predsednik dr. Čemer dejal, da sodišče ne more nič zato, če občina slabo plača in je obsojil Simeka na 14 dni zapore. Sodišče je upoštevalo Simekov težak položaj ter mu odložilo kazen za kaka dva meseca; ni mu pa moglo izreči pogojne kazni, ker je bil Simek težje predkaznovan. Tako bo morda v 2 mesecih družino toliko oskrbel, da jim ne bo treba stradati, ko bo sedel. Simek je omenjal otroke in se prav za prav s težko spoprizajnil z izrečeno kaznijo.

Izpred celjskega sodišča

G. Marija je žena poštnega uradnika in je imela nekoč priliko odpreti neko pismo, radi česar je bila že kaznovana. Potem je imela celo vrsto tožb radi žaljenja časti in takih zadev, ki so posledica prevelike radovednosti in zgovornosti. In spet je prišla pred sodnike. Ko se je vršila v Laškem razprava proti nekemu postajenačelniku, je na hodniku govorila: „Tu not zadeva se ne bo končala, bom šli še v Celje, ker gre za velike stvari. Postajenačelnik je goljufal državo, ker je jemal nazaj karte...“

Izdaja in ureja ADOLF RIBNIKAR v Mariboru, Tiska Mariborsko tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri. Velja na mesec prejeman v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din. Oglasi po ceniku. Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6. Telefon uredništva in uprave št. 25-67. Poštni čekovni račun št. 11.409.

Zanimivosti

Problem nadvlade v zraku

KOLIKO ČASA JE TREBA ZA IZDELOVANJE LETAL V SERIJAH? SENZACIONALNE TRDITVE AMERIŠKEGA VRHOVNEGA POVELJNIKA ZRAČNIH SIL. — ZDAJ GRADIJO LETALA, ZA KATERA SO NAČRTE ODOBRILO ŽE L. 1933...

O problemih oboroževanja, ki so ravno zdaj najaktualnejši, imajo mnogi ljudje zelo napačno mnenje. Navadno prevladuje mišljenje, da se načrt za neko novo orožje ali za kako izpopolnitev danes izdelava, že tudi preloži v odobritev, nato pa da to novo orožje že najkasneje v enem mesecu prihaja iz tovarn in da je v prihodnjem mesecu že vsa vojska tiste države opremljena s tem orožjem. Taka domneva je zgrešena. Doba, ki mine od izdelave vzorca in odobritve pa do časa, ko pride orožje iz tovarn in dokler ga ni dosti za celo vojsko, je mnogo daljša, kakor si ljudje običajno predstavljajo. Ne potekajo pri tem samo meseci, ampak kar cela leta.

Če se sestavi načrt za nov tank na temeljih izkustev, ki so si jih vojaški strokovnjaki nabrali z drugimi tipi tankov pri kakih velikih manevrih ali pa »manevrih« recimo v Abesiniji, Španiji ali na Kitajskem — potem je treba pred vsem drugim pregledati konstruktivne podatke za izdelavo, nato se je treba obrniti na tovarne z vprašanjem, če lahko izdelujejo sestavne dele. Ko tovarne odgovorijo, pride na vrsto proračun, potem se morebiti izda dovoljenje za izdelavo vzorca, ki ga nato preizkušajo; če to preizkušnjo dobro prestane, gre pred posebno komisijo, ki na podlagi podatkov finančnih, gospodarskih in vojaških strokovnjakov vso stvar prouči. Šele potem odobrijo izdelovanje novega tanka. Zda pa pride na vrsto tovarna, ki naj ta tank izdelava. Tovarna potrebuje za izdelovanje mogoče novih strojev, novega gradiva in novih surovin, radi tega sledijo vprašanja in naročila pri drugih tovarnah; ko prispejo vsi odgovori, ko se vse izračuna, ko nabavijo stroje in surovine ali kakšno posebno gradivo, začnejo šele z gradnjo prototipa, vzorca. Naj ta vzorec uspe ali pa naj ne uspe, vedno je potrebno, da ga natančno preizkusi posebna strokovna komisija, ki lahko v zadnjem trenutku marsikaj spremeni; za izvršitev teh sprememb potrebuje in zahteva tovarna seveda zopet časa. Ko je vse to urejeno, šele začnejo izdelovati tanke v večjih količinah. Doba, ki mine od izdelave vzorca pa do takrat, ko začnejo iz tovarne prihajati prvi kosi v serijah, je zelo dolga...

PRIMER LETALSTVA.

Tu je postopek še daljši, predvsem

Tako pravijo priče in pričam je treba verjeti, čeprav pravi obtoženka, da je postajenačelnik s pričami dober in čeprav glasno joče — brez solz. Boj za priče pa je bil hud. Obtoženka in neki Dolinšek sta se potegovala za pričo rudarja Vrečka in mu večkrat pisala, da mu bosta plačala izgubljeni „šilt“ z 200 dinarji. Naj pove vse po pravici in sicer tako in tako, da bo šlo vse kot očenaš gladko. In še cel kup zanimivih zadev se je razkrilo, predno je sodnik razglasil obsodbo: 15 dni strogega zapore in 700 dinarjev kazni. G. Marija je seveda še jokala, toda zdaj že čisto zama.

Radio

Sreda, 26. oktobra. Ljubljana: 12 Mojstri lahke glasbe; 13.20 Velike godbe na pihala; 18 Mladinska ura; 18.40 Zaslavsko Zagorje nekoč; 20 Prenos iz ljubljanskega opernega gledališča. — Beograd 12 Popularne melodije; 17.20 Popoldanski radio koncert; 20 Večer humorja 21. Narodne pesmi; 22.20 Violinski koncert. — Sofija: 19 Lahka glasba 19.30 Čaikovskega opera »Evgenij Ognjegin«. — Bukarešta: 20.05 Operetne melodije in arije; 21.45 Plesni koncert iz kavarne. — Toulouse: 21.30. Prenos opere iz Pariza. — Varšava: 21 Chopinov večer. — Firenca: 20.30 Leharjeva opereta »Ples Libele«.

zaradi tega, ker gre za zelo drage stroje, pri katerih je potrebna največja natančnost, ki morajo ustrezati najnovejšim pridobitvam sodobne tehnike, o kateri je znano, da vsako leto znatno menjuje osnove svojega dela. Ali se zračno brodogradnja lahko obnavlja v kratkem roku po izkustvih, ki prihajajo in se nabirajo iz meseca v mesec, od leta do leta? Z drugimi besedami: koliko časa je potrebno, da dobi ta ali ona vojska najnovejši tip letala, počenši od dneva, ko je bil zasnovan ustroj tega letala?

Od odgovora na to vprašanje je odvisen ne samo

PROBLEM NADVLADE V ZRAKU,

ampak še mnogo važnejši problem: vprašanje obnove zračnega brodogradnje v vojni dobi. Ne zadostuje namreč, da ima vojska v začetku veliko število letal, ki se več ne obnavlja, saj se to število letal z uporabo naglo manjša, s čimer pada moč z naravnost progresivno brzino.

Če gledamo v mirni dobi letala v zraku, se nam vsa zadeva zdi prilično enostavna. Vedeti pa je treba, da so vsaki tip letala, ki ga vidimo leteti, prej nekoliko let »kuhali« v inženirskem kotlu. Koliko časa poteče od trenutka, ko je sklenjeno naročilo za izdelavo prototipa, pa do dneva, ko začnejo taka nova letala v večjih množinah predajati zračni vojski? General Oscar Westover, vrhovni poveljnik ameriškega letalstva, odgovarja na to vprašanje: pet let! Ta rok se zdi mogoče neverjeten, še posebno neverjeten v industrijsko tako razviti državi kakor so Zedinjene države. Vrhovni poveljnik ameriškega letalstva odločno zavrača mnenje, da ameriška industrija v vojni lahko v treh mesecih izdelava deset tisoč letal.

»To je prav taka neumnost (za ameriške pojme) kakor mobilizacija poldrugega milijona vojakov v eni sami noči,« pravi ta general. »Število zračnega brodogradnje v vojni dobi se odreja s številom letal, pripravljenih v mirnem času.«

Pri tem ne gre samo za število, ampak tudi za kakovost. Na podlagi izkustev med poletji obstoječih tipov letal dobivajo inženirji nalog za izdelavo novega

prototipa. Inženirji sestavljajo osnutke in jih nato pošiljajo konstruktorjem zaradi sestavljanja proračunov in natančnih načrtov. Črteže vračajo po šestih mesecih.

Inženirji jih proučujejo, izvršujejo potrebne popravke in potem naročijo poskusni stroj, ki je leto ali dve pozneje gotov. Taka dolga doba je povsem opravljena, saj tovarna ne more začeti z izdelavo takoj, ker je treba prej vse v redu preračunati, nabaviti potrebne stroje in novo gradivo, določeno za nov tip.

Ko je novo, poskusno letalo dovršeno, začnejo s preizkušanjem. Na podlagi izkustev pri poletih izvršijo potrebne izpopolnitve, nato pa dobi tovarna naročilo za izdelavo nekoliko takih prototipov, ki so zopet namenjeni za poskuse. Za vse to je potrebno leto dni, ker je treba delati vse silno natančno; vsak kos večkrat preizkusijo, preden ga vdelajo v letalo. Ko tudi to končajo, razpišejo natečaj za izdelovanje teh letal v serijah. Posamezne tovarne izdelujejo na podlagi poskusnih prototipov svoje aparate, ki pridejo nato v preizkušnjo. Posebna komisija sestavi na temelju uspeha teh poskusov svoje poročilo ministru. Ta podpiše pogodbo in šele tedaj se tovarna loti izdelovanja letal v večjem številu. Od preizkušanja do pogodbe za izdelavo in do dneva, ko dobi država nova letala, poteče zopet celo leto. Povprečno traja rok od prvega osnutka pa do predaje letal v masah okoli pet let.

»Ta rok je za vse letalske tipe enak,« trdi dalje Westover, »in so bili dozdaj zaman vsi poskusi, da bi ga zmanjšali. Skoraj vedno se dogaja, da istočasno, ko dobi tovarna naročila za izdelavo določenih letal, preizkušajo že

POPOLNOMA DRUGI TIP LETALA.

ki bolje ustreza zahtevam vojne taktike. Traja pa seveda vedno najmanj dve leti, preden se ta tip preda tovarni za izdelavo. V vojni je torej mogoče sestavljati zračno brodogradnjo samo iz onih letal, ki so bili v delu že pred vojno ali vsaj v začetku vojne. Taka letala je treba dalje časa graditi, saj poteče več let, preden pridejo nova letala na vrsto.

Računi generala Westoverja so za laika zelo presenetljivi ter vodijo do prilično neobičajnih zaključkov. Prototipi novih letal, zasnovanih v septembru leta 1928, pridejo v sestav letalstva šele v septembru 1934. Danes v l. 1938 — izdelujejo samo ona letala, katerih tip so na podlagi »zadnjih uspehov tehnike« odobrili leta — 1933.

Razno

MADRACE

žične vložke, žimo, volno, vato, afrik gradl za madrace, kupite najceneje pri »Obnova«, Jurčičeva 6. 2212

DEVIZNE KLIRINŠKE

zadeve uredi, devizne kontrolnike vodi

EKONOMIST, Aleksandrova 12. Tel. 25-34

Zatekel se je PES VOLČJAK Vprašati Novak, Meljska 86. 2225

PROSPEKTE

cenike itd.

PREVPJA

jezikovno in stvarno pravilno v vse poslovne jezike

PREPISIRO, Aleksandrova 12. Tel. 25-34

PREMOG. DRVA Filipančič, Kopališka 10. 2218

Prodam

MOŠKI PLAŠČ

črn, nov, za večjo postavu, na prodaj. Wildenrainerjeva 8-II. vrata 10. 2226

RAZNO POHIŠTVO prodaja skladiščnik, Meljska cesta 29. 2228

Stanovanje

ODDA SE STANOVANJE 2 sob in kuhinje. Praprotniko va 29, Krčevina. 2216

Lepo 3- ali 4-sobno

STANOVANJE zaprta veranda, kopalnica in drugo se odda v vili, Tomšičev drevored 8. 2217

Oddam

OPREMLJENO SOBO Aleksandrova 44. 2223

SPOMNITE SE CMD!

Službo dobi

SLUŽKINJA.

katera zna kuhati in opravljati vsa hišna dela, se sprejme. Naslov v upravi lista, 2201

FRIZERSKO UČENKO

sprejme frizer Banič, Cefova ulica 3. 2227

Poslužite se vložkov za čevlje

Temeljito in poceni negujete svoje noge s higienskimi

„SETA“

vložki.

Publicist

z znanjem angleškega in francoskega jezika dobi stalno zaposlitev. Ponudbe pod šifro »Takojšen nastop« na upravo »Večernika«.

Ma' polož dar domu na o tar!